

## AGRESJA W POLICJI – ELEMENT SYSTEMU CZY WYPADKOWA BŁĘDÓW

AGGRESSION IN THE POLICE – THE PART OF THE SYSTEM  
OR IMPLICATION OF MISTAKES

BOGUSŁAW JAREMCZAK  
Akademia Pomorska w Słupsku

### **ABSTRACT**

From time to time, public opinion is shaken by the reports of aggressive or brutal behaviour of police officers. Some of these incidents ends tragically, as exemplified by the death of Igor Stachowiak at the police station in Wrocław in 2016. We can wonder whether the right conclusions have been drawn from this situation, and how the citizens' security situation has improved since then. The events from the last few years mentioned in the article show that the situation has not improved significantly, officers are still behaving in a shocking way and these are not isolated cases. The article also attempts to indicate the possible causes of this state of affairs, while pointing out that changes in the approach to this problem in the police force are necessary. The author strongly highlights that there is no social consent for this type of behaviour. For the above reasons, the police, as an institution of high social trust, appointed to protect the life, health and safety of citizens, require both internal and social control.

### **KEY WORDS**

police aggression, human rights violation, coercive measures, abuse of power, violation of dignity, prohibition of torture

## ABSTRAKT

Co pewien czas opinią publiczną wstrząsają doniesienia o agresywnym zachowaniu policjantów. Niektóre incydenty kończą się tragicznie, czego przykładem była śmierć Igora Stachowiaka na komisariacie we Wrocławiu w 2016 r. Przytoczone w artykule zdarzenia z ostatnich kilku lat pokazują, że sytuacja nie uległa zmianie. Funkcjonariusze nadal dopuszczają się bulwersujących zachowań, i nie są to sprawy jednostkowe. Niniejszy artykuł próbuje wskazać możliwe przyczyny tego stanu rzeczy, zwracając uwagę, iż konieczne są zmiany w podejściu do problemu w samej Policji, która, jako instytucja wysokiego zaufania społecznego, powołana do ochrony życia, zdrowia i bezpieczeństwa obywateli, wymaga systemowych rozwiązań w obszarze doboru w jej szeregi oraz wyszkolenia policjanta, a także wewnętrznej i społecznej kontroli.

## SŁOWA KLUCZOWE

agresja Policji, naruszenia praw człowieka, środki przymusu, przekroczenie uprawnień, naruszenie godności, zakaz tortur

## WPROWADZENIE

Śmierć zatrzymanego i torturowanego paralizatorem przez policjantów Igora Stachowiaka wstrząsnęła opinią publiczną w 2016 r. Jak wygląda sytuacja po około 3 latach od tego tragicznego zdarzenia? Czy jest bezpieczniej? Czy podjęto systemowe działania, aby tego rodzaju sytuacje nie miały miejsca? Jakie są ich hipotetyczne przyczyny i czy coś się zmieniło w tej sferze? O tym oraz o zjawisku przemocy w Policji traktuje niniejszy artykuł, pomyślany jako przyczynek do dyskusji i impuls do zmian, szczególnie w zakresie doboru i szkolenia funkcjonariuszy.

Krótko po nagłośnieniu sprawy Igora Stachowiaka pojawiło się wiele wystąpień telewizyjnych i zapewnień kierownictwa Policji i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, że tego rodzaju sytuacje nigdy się nie powtórzą, a winni poniosą konsekwencje. Tymczasem różne lokalne media nagłaśniały kolejne sprawy potwierdzające tezę, że nie poradzono sobie z problemem przemocy w Policji i nadal tego typu sytuacje są na porządku dziennym. Zaskakujące jest natomiast to, jak wiele wkłada się wysiłku, aby podobne zdarzenia nie ujrzały światła dziennego. Natomiast w dalszym ciągu brak procedur czy wytycznych mających na celu eliminację tego typu zdarzeń oraz obligujących Policję do rzetelnego informowania opinii publicznej o naruszeniach prawa przez funkcjonariuszy, a także do udostępniania opinii publicznej statystyk, sprawozdań czy rocznych rozliczeń w tym zakresie.

### WYBRANE PRZYKŁADY ZDARZEŃ Z UDZIAŁEM POLICJANTÓW

W dniu 21 listopada 2017 r. gazeta „Wprost” donosi o policjancie z Brodnicy oskarżonym o zgwałcenie kobiety na komendzie. Według relacji gazety 25-latką oskarżyła funkcjonariusza z 13-letnim stażem o zgwałcenie jej w izbie zatrzymań w Brodnicy. Oskarżoną osobą okazał się podoficer policji, który tamtej nocy pełnił dyżur. Można stwierdzić, że w tym konkretnym przypadku Policja zareagowała zdecydowanie, gdyż bezpośrednio po złożeniu doniesienia został on zatrzymany i przesłuchany. Chwilę potem rzeczniczka Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy przekazała w rozmowie z prowadzącym program w radio RMF FM, że funkcjonariusz został wydalony z Policji ze względu na ważny interes służby. Sprawą zajęły się także Prokuratura Rejonowa w Brodnicy i policyjne Biuro Spraw Wewnętrznych. Mężczyzna usłyszał dwa zarzuty: zgwałcenia oraz przekroczenia uprawnień, za co grozi kara od 2 do 12 lat pozbawienia wolności<sup>1</sup>.

W dniu 22 listopada 2017 r. Polsat News ujawnił sprawę policjantów, którzy mieli razić paralizatorem dwóch mężczyzn i których oskarżono o znęcanie się ze szczególnym okrucieństwem<sup>2</sup>. Według opublikowanych informacji sąd w Lublinie uchylił zastosowaną wobec funkcjonariuszy karę tymczasowego aresztu. Jeden z nich, 41-letni policjant, kilkakrotnie używał prywatnego paralizatora wobec zatrzymanych nietrzeźwych osób. Dodatkowo dwóch innych policjantów odpowiadało za niedopełnienie obowiązków i przyzwolenie na znęcanie się nad zatrzymanymi. Według zeznań pokrzywdzonych zostali oni potraktowani przez policjantów bardzo brutalnie, byli skuci kajdankami i rażeni paralizatorem po genitaliach i innych częściach ciała, wobec jednego z nich użyto ponadto gazu łzawiącego. Zdarzenie miało miejsce w radiowozie przed izbą wytrzeźwień, do której zostali przywiezieni.

Dnia 5 października 2017 r. gazeta „Fakt24” donosi o kolejnym skandalu we Wrocławiu: młoda kobieta z Ukrainy została rozebrana na komisariacie<sup>3</sup>. Zgodnie z relacją gazety kobieta spędziła tam aż 20 godzin i była przez policjantów zastraszana, grożono jej deportacją, odmówiono jakichkolwiek

<sup>1</sup> <https://www.wprost.pl/kraj/10087727/policjant-z-brodnicy-oskarzony-o-gwalt-na-komendzie-prokuratura-i-bsw-zajely-sie-sprawa.html>; <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,22673563,kobieta-oskarza-policjanta-o-gwalt-w-komendzie-w-brodnicy-zostal.html> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>2</sup> <http://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2017-11-22/mieli-razic-paralizatorem-dwoch-mezczyzn-uchylono-areszt-bylym-policjantom/?ref=series> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>3</sup> <http://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/wroclaw/wroclaw-ukrainka-dreczona-na-komisariacie-policyjne-procedury/53yd3j7> (dostęp: 19.01.2019).

kontaktów z osobami z zewnątrz, dwukrotnie w nocy kazano jej rozebrać się do naga.

Kolejny przykład doniesień prasowych dotyczących pracy Policji pochodzi z „Gazety Wrocławskiej” z 13 czerwca 2016 r. Ukazał się tam artykuł pt. *Niechlubny rekord. Najwięcej przestępstw w Policji. Funkcjonariusz ma 179 zarzutów*<sup>4</sup>. Zgodnie z zamieszczonymi tam informacjami jednemu z dolnośląskich policjantów postawiono 179 zarzutów, zaś ogółem w 2015 r. policjantom z Dolnego Śląska przedstawiono zarzuty popełnienia aż 312 przestępstw. Na uwagę zasługuje fakt, iż połowa zawieszonych w czynnościach służbowych policjantów to funkcjonariusze z kilkuletnim stażem. Dla porównania – w sąsiednim województwie śląskim w tym samym okresie przedstawiono policjantom 99 zarzutów.

W dniu 18 listopada 2017 r. pojawia się kolejna publikacja prasowa pt. *Policjanci całą noc dręczyli zatrzymanego*<sup>5</sup>, w której podano, iż zakończyło się śledztwo w sprawie policjantów z Kołobrzegu, którzy w nocy z 17 na 18 lipca 2016 r. mieli brutalnie wymuszać zeznania na zatrzymanym. Prokuratura postawiła zarzuty trzem funkcjonariuszom. Jeśli się potwierdzą, oskarżeni mogą trafić do więzienia nawet na 10 lat. Zgodnie z podanymi w mediach informacjami policjanci zostali wezwani na interwencję, jeden z uczestników bójki zachowywał się agresywnie w stosunku do funkcjonariuszy, w związku z tym policjanci użyli paralizatora, co uznać można za zasadne. Natomiast potem policjanci przewieźli zatrzymanego do jednostki, gdzie ponownie był wielokrotnie rażony paralizatorem. Według doniesień prokuratury czterech policjantów w ten sposób wymuszało na zatrzymanym zeznania. Usłyszeli oni zarzuty przekroczenia uprawnień i spowodowania uszczerbku na zdrowiu. Co ciekawe, ukarano również policjanta, który prowadził postępowanie w związku ze skargą złożoną przez pokrzywdzonego, ze względu na fakt, iż zostało wszczęte dopiero po roku od zdarzenia.

*Policyjne tortury w Olsztynie, 18 policjantów podejrzanych ws. brutalnych przesłuchań na komendzie i Małe Guantanamo* to kolejne tytuły doniesień prasowych, tym razem z dnia 22 czerwca 2017 r., opisujących poczynania policjantów, które informują, że osiemnasty już funkcjonariusz z komendy

---

<sup>4</sup> <http://www.gazetawroclawska.pl/wiadomosci/a/niechlubny-rekord-najwiecej-przestepstw-w-policji-funkcjonariusz-ma-179-zarzutow,10103002/> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>5</sup> <http://strajk.eu/kolobrzaska-prokuratura-policjanci-cala-noc-dreczyli-zatrzymanego> (dostęp: 19.01.2019).

w Olsztynie usłyszał zarzuty prokuratorskie<sup>6</sup>. Na podstawie przytoczonych źródeł można wnioskować, że używanie siły i wymuszanie przez policjantów zeznań za pomocą pięści, pałek i paralizatorów było w tej komendzie na porządku dziennym. W ocenie prawników działania policjantów nosiły znamiona tortur w postaci bicia, kopania, rażenia prądem. Zgodnie z doniesieniami prasowymi taka sytuacja w olsztyńskim komisariacie trwała ponad dwa lata. W chwili obecnej sprawa jest w toku i, jak donosi „Gazeta Wyborcza” z dnia 28 listopada 2018 r., zajął się nią Sąd Najwyższy<sup>7</sup>.

W roku 2018 zaszło wiele podobnych zdarzeń. Na uwagę zasługuje zdarzenie z Katowic z dnia 18 października, czyli pobicie przez policjanta Brytyjczyka<sup>8</sup>. Zgodnie z przytoczonym źródłem podczas awantury w jednym z katowickich lokali czteroosobowa grupa Brytyjczyków pobiła trzech Polaków, wśród których był funkcjonariusz po służbie. Zaoferował on swoją pomoc przybyłym na miejsce policjantom. Jeden z zatrzymanych Brytyjczyków był przez niego bity i kopany w twarz, w związku z czym policjantowi przedstawiono zarzut usiłowania zabójstwa, znęcania się ze szczególnym okrucieństwem i przekroczenia uprawnień. Zarzuty postawiono również policjantom, którzy byli świadkami całego zdarzenia i nie reagowali na zaistniałą sytuację.

O tym, że na komisariacie policji w Rykach nie do końca można czuć się bezpiecznie, przekonują doniesienia z dnia 28 sierpnia 2018 r. o pobiciu przez policjantów 70-latką<sup>9</sup>. W tym przypadku zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa złożył Rzecznik Praw Obywatelskich Adam Bodnar na podstawie informacji ekspertów Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur, którzy podczas swojej wizyty na komisariacie w miejscowości Ryki rozmawiali z zatrzymanym. Został on pobity przez policjantów, pomimo iż skarżył się na nadciśnienie i informował, że miał w przeszłości zawał serca. Samo zatrzymanie również okazało się niezasadne.

<sup>6</sup> <https://strajk.eu/policyjne-tortury-w-olsztynie/>; <https://wiadomosci.dziennik.pl/wydarzenia/artykuly/552745,olsztyn-policja-komenda-brutalne-przesluchania-tortury-bicie-policjanci.html> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>7</sup> <http://olsztyn.wyborcza.pl/olsztyn/7,48726,24209401,sad-najwyzszy-zajal-sie-sprawa-tortur-na-komendzie-w-olsztynie.html> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>8</sup> <https://www.cooltura24.co.uk/wiadomosci/39196,policjant-pobil-brytyjczyka-w-katowicach-odpowie-z> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>9</sup> <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/70-latek-pobity-na-policji-w-rykach-interwencja-KMPT> (dostęp: 19.01.2019); <https://strajk.eu/policjanci-pobili-70-latka-na-komisariacie-interweniowal-rpo/> (dostęp: 19.01.2019).

Agresywne zachowania policjantów i ich upublicznienie w środkach masowego przekazu nie tylko kształtują negatywny wizerunek Policji w społeczeństwie, lecz także niekorzystnie wpływają na poczucie bezpieczeństwa obywateli<sup>10</sup>.

#### WEWNĘTRZNY RAPORT O AGRESJI W POLICJI

Przytoczone powyżej zdarzenia to zazwyczaj informacje ze źródeł i gazet lokalnych, które informują o tym, co się dzieje w ich regionie. Najwięcej emocji wywołało jednak szereg doniesień prasowych w dużych ogólnopolskich dziennikach o „utajnionym” raporcie dotyczącym agresji w Policji sporządzonym w grudniu 2015 r., a opublikowanym dopiero 27 listopada 2017 r. Raport przygotowany dla Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (dalej: MSWiA) nosi nazwę „Badanie dotyczące występowania w Policji agresji, skierowanej przeciwko osobom spoza Policji, z którymi funkcjonariusz ma kontakt w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych”<sup>11</sup>. Z zawartych w raporcie danych wynika między innymi, iż prawie połowa policjantów w czasie swojej służby spotkała się z nieuzasadnioną agresją kolegów wobec zwykłych obywateli<sup>12</sup>. Ponadto ok. 64% funkcjonariuszy to zwolennicy przeprowadzania interwencji, jak sami twierdzą „wszystkimi dostępnymi metodami”. Ze wspomnianego raportu, który został przygotowany na podstawie ok. 4 tys. anonimowych ankiet wypełnionych przez policjantów, wynika również, iż ok. 45% funkcjonariuszy było uczestnikami zdarzenia, podczas którego policjanci dopuścili się działań kwalifikujących się do uznania ich za przejaw nieuzasadnionej agresji. Policjanci z tej grupy uczestniczyli w takich zdarzeniach, byli świadkami takich sytuacji, czasami w roli współinterweniującego, a ok. 8% z nich przyznało, że sami dopuścili się nieuzasadnionej agresji. W pytaniu o to, jaki charakter przybierała agresja, padły różne odpowiedzi, m.in. 27% ankietowanych wskazało na użycie siły fizycznej, 23% na agresję słowną, 12% na użycie kajdanek, 8% na użycie pałki, a 5% na zadanie uderzeń, 5% przypadków dotyczyło użycia gazu, a 1% użycia broni palnej. Wielu policjantów przyznawało, że zdarzało im się zachowywać bardziej agresywnie, niż było to konieczne. Z odpowiedzi

---

<sup>10</sup> Szerzej na temat poczucia bezpieczeństwa i czynników je kształtujących, w tym środków masowego przekazu, zob. L. Chojnowski, *Bezpieczeństwo. Zarys teorii*, Słupsk 2015, s. 217–226.

<sup>11</sup> <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,22702187,szokujacy-raport-o-agresji-w-policji-ujrzal-swiatlo-dzienne.html> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>12</sup> Ibidem.

policjantów na inne pytania wynika, iż prawie 1/3 akceptuje użycie środków przymusu bezpośredniego pomimo braku podstaw do ich zastosowania, a jedynie w reakcji na obelgi. Według policjantów najważniejsze jest sprawne przeprowadzenie interwencji, podczas których siła i przewaga odgrywa kluczową rolę, a więc „cel uswięca środki”.

#### GŁOS RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej: RPO) wielokrotnie w swoich wystąpieniach i opracowaniach zwracał uwagę na agresję Policji, a nawet stosowanie przez nią tortur. Jako niedopuszczalne, negatywne zachowania podaje często konkretne przykłady z badanych i analizowanych przez siebie spraw. Odnotowane w jednostkach Policji niewłaściwe zachowania mogą przybierać różne formy: bicie po całym ciele, rażenie paralizatorem (również w okolicach miejsc intymnych), stosowanie gazu łzawiącego, zakładanie worka foliowego na głowę i duszenie, rozbieranie w miejscach dostępnych dla innych osób, grożenie zgwałceniem, podrzuceniem materiałów i substancji obciążających, grożenie sprawą karną, pogryzieniem przez psa, przyprowadzeniem osoby bliskiej i przestrzeleniem kolan w trakcie ucieczki, a wobec nieletnich – dłuższą izolacją bez kontaktów z rodzicami, zmuszanie do przebywania w powodującej ból pozycji, ściskanie jąder, chwytanie za członka czy doprowadzanie do innych czynności seksualnych<sup>13</sup>. RPO twierdzi, że w Polsce zdarza się, iż niektóre zachowania policjantów noszą znamiona tortur wobec zatrzymanych, a także świadków i apeluje, by zdecydowanie przeciwdziałać takim czynom, chociażby poprzez wprowadzenie obowiązkowego dostępu do adwokata już od momentu zatrzymania. Proponowane rozwiązanie jest jak najbardziej słuszne, ale trzeba zauważyć, iż agresji ze strony funkcjonariuszy można doświadczyć często jeszcze przed zatrzymaniem i doprowadzeniem do jednostki Policji, tj. podczas interwencji policyjnych przeprowadzanych na ulicy, w mieszkaniu itp. Przemoc i tortury w jednostkach Policji to już bardziej wyrafinowany sposób postępowania i traktowania jednostki, która osamotniona, w otoczeniu innych funkcjonariuszy nie ma szans na sku-

---

<sup>13</sup> <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/tortury-na-policji--rzecznik-praw-obywatelskich-wskazuje-jak-im-zapobiegac>; <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/wpiszmy-zakaz-tortur-do-polskiego-prawa-kolejne-wystapienie-rpo-do-ministra>; <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/kolejne-argumenty-za-zapewnieniem-adwokata-juz-od-chwili-zatrzymania-rpo-pisze-do-ms>; <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rekomendacje-europejskiego-komitetu-ds-tortur-cpt-zbiezne-z-ustaleniami-rpo> (dostęp: 24.01.2019).

teczną obronę. RPO zauważa, że tortury wcale nie zdarzają się w przypadku ciężkich przestępstw. Wręcz przeciwnie – często dotyczą podejrzanych o drobne przestępstwa, sprawców wykroczeń, świadków, młodych kobiet, nieletnich. Często bywało tak, że bici i torturowani byli skuci kajdankami, a więc całkowicie bezbronni.

**INFORMACJA O ZAGROŻENIU PRZESTĘPCZOŚCIĄ W ŚRODOWISKU  
POLICYJNYM W 2016 ROKU – DANE BIURA SPRAW WEWNĘTRZNYCH  
KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI**

Ze względu na brak dostępu do aktualnych danych dotyczących zagrożenia przestępczością w Policji podaję te opublikowane w 2017 r. Wśród oficjalnych informacji przygotowanych przez Biuro Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji (dalej: BSW KGP) w raporcie o zagrożeniu przestępczością w środowisku policyjnym w 2016 r. w zestawieniu danych dotyczących przestępczości funkcjonariuszy policji w służbie i poza służbą w latach 2015–2016 odnotowano: 308 wszczętych postępowań przygotowawczych przy 333 w 2015 r., 259 podejrzanych policjantów w 2016 r. i 256 w 2015 r., 825 przedstawionych zarzutów w 2016 r. oraz 811 w 2015 r., 14 tymczasowo aresztowanych policjantów w 2016 r. i 21 w 2015 r. oraz 187 policjantów objętych aktem oskarżenia w 2016 r. i 266 w 2015 r.<sup>14</sup>.

Według tego samego opracowania 66% ogółu policjantów podejrzanych o popełnienie przestępstw stanowili funkcjonariusze służby prewencyjnej. Policjanci służby kryminalnej stanowili 31% ogółu funkcjonariuszy objętych zarzutami. Niepokojący według BSW KGP jest wynik analizy zagrożenia w kontekście stażu służby policjantów w chwili popełnienia przestępstwa, ponieważ przy zsumowaniu kategorii do lat 3 i od 4 do 10 lat okazuje się, że w 2016 r. dużą grupę – 41 %, stanowili policjanci legitymujący się stażem do 10 lat. Szczegółowy obraz przestępstw z 2016 r. związanych z agresją, brutalnością i torturami jest trudny do oszacowania ze względu na specyficzne ujęcie statystyczne, przypisujące wszystkie tego rodzaju przestępstwa do jednej grupy przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych i samorządowych. W takim zestawieniu nie sposób jednoznacznie określić, ilu policjantów dopuściło się czynów przekroczenia uprawnień np. w związku z naruszeniem nietykalności

---

<sup>14</sup> Informacja o funkcjonowaniu Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji oraz o zagrożeniu przestępczością w środowisku policyjnym w 2016 r., Biuro Spraw Wewnętrznych KGP, Warszawa 2017.



cielesnej czy przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu lub przestępstwa przekroczenia uprawnień poprzez niewłaściwe użycie środków przymusu bezpośredniego itp. Szczególnie te przestępstwa związane są z zagrożeniem stosowania przez policjantów przemocy przy wykonywaniu czynności administracyjno-porządkowych i dochodzeniowo-śledczych. W tej kategorii odnotowano 397 przestępstw w 2016 r. i 243 w 2015 r. Z zestawienia wybranych danych dotyczących stwierdzonych procesowo przypadków stosowania przez policjantów przemocy na służbie w latach 2015 i 2016 wynika, że 38 policjantów było podejrzanych, 53 przedstawiono zarzuty i 25 objęto aktem oskarżenia.

Niepokojące jest również zestawienie stwierdzonych procesowo przypadków stosowania przez policjantów przemocy na służbie w latach 2015 i 2016, i tak np. w 2016 r. odnotowano 15 przypadków, w których policjantom przedstawiono zarzuty, a 6 funkcjonariuszy objęto aktem oskarżenia, co niewątpliwie negatywnie wpływa na wizerunek Policji<sup>15</sup>. Przy podanej statystyce nie należy zapominać, iż policjanci dopuszczają się również innych przestępstw, np. o charakterze korupcyjnym, popełnionych w związku z pełnieniem służby na drogach, lub przeciwko mieniu.

Natomiast inaczej przedstawia się obraz przestępczości w środowisku policyjnym w 2016 r. według danych Prokuratury Krajowej, która monitoruje zagrożenie przestępczością w Policji. Zakres tych danych daje pełniejszy obraz zagrożenia w środowisku policyjnym, gdyż uwzględnia on także postępowania prowadzone przez jednostki prokuratury bez inicjatywy i udziału BSW, wszczęte na podstawie zawiadomień złożonych przez inne komórki i jednostki policji lub obywateli. Dane te, odmiennie od tych gromadzonych przez BSW KGP, obejmują zarówno funkcjonariuszy, jak i pracowników cywilnych. Z tego zestawienia wynika, iż w 2016 r. odnotowano 7 587 zawiadomień o przestępstwie popełnionym przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych, 2 938 wszczętych postępowań przygotowawczych oraz 389 podejrzanych (w roku 2015 odnotowano kolejno: 7 174 zawiadomień, 2 891 postępowań, 457 podejrzanych). Według danych Prokuratury Krajowej w 2016 r. 271 funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Policji objętych zostało aktem oskarżenia, a 167 postępowań przygotowawczych zakończyło się skierowaniem aktu oskarżenia<sup>16</sup>.

---

<sup>15</sup> Ibidem.

<sup>16</sup> Ibidem.

## HELŚIŃSKA FUNDACJA PRAW CZŁOWIEKA WSPARCIEM MONITORINGU ZDARZEŃ

Potwierdzenie istnienia przemocy, brutalności i agresji w polskiej Policji można znaleźć również w licznych publikacjach Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (dalej: HFPC), głównie oceniających sprawy kierowane do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Strasburgu, oraz na podstawie prowadzonych wśród adwokatów ankiet<sup>17</sup>.

HFPC potwierdza, iż z raportu MSWiA z 2015 r.<sup>18</sup> wynika wyraźnie i jednoznacznie, iż Policja jest świadoma poziomu własnej brutalności. Zgodnie z treścią raportu według połowy policjantów społeczeństwo może uznać ich zachowania za nieuzasadnioną agresję. Tym samym funkcjonariusze niejako przyznają się do jej istnienia. Niepokojące są dane wskazujące, iż ok. 11% policjantów przejawia wysoki poziom skłonności do zachowań agresywnych, a ok. 45% przyznało, że uczestniczyło w interwencjach, w których działanie niektórych funkcjonariuszy można postrzegać jako przejaw agresji. Ok. 13% natomiast zadeklarowało, że do takich sytuacji dochodziło przynajmniej w co piątej interwencji z ostatnich ok. 100 przeprowadzonych<sup>19</sup>. Fundacja potwierdza, iż ok. 30% adwokatów uważa, że policjanci nie reagują na zarzuty o przekroczenie uprawnień, udają zainteresowanie, ale ostatecznie je lekceważą. Okręgowa Izba Adwokacka w Warszawie podała fundacji dane, że przez ostatnie 4 lata złożono ok. 1 400 zawiadomień o popełnieniu przestępstwa przez funkcjonariuszy policji wobec osób pozbawionych wolności. Zachowania policjantów przybierały charakter poniżania, przemocy, tortur. W samym 2016 r. złożono 538 skarg na brutalność policjantów, z czego 387 było prowadzonych w prokuraturze lub przekazanych do sądu. Według HFPC policjanci nagminnie sięgają po nieadekwatne do sytuacji środki przymusu bezpośredniego.

Nie można w tym miejscu pominąć faktu, że częstym przestępstwem niedopełnienia obowiązków jest nieinformowanie zatrzymanych przez policjantów o ich prawach, w tym o fundamentalnym prawie kontaktu z adwokatem. Brakuje procedur zapobiegających policyjnym nadużyciom

---

<sup>17</sup> <http://www.hfhr.pl/przemoc-polskiej-policji-hfpc-sklada-opinie-przyjaciela-sadu-do-trybunalu-w-strasburgu/> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>18</sup> Ibidem oraz Raport podsumowujący – Badanie dotyczące występowania w Policji agresji skierowanej przeciwko osobom spoza Policji, z którymi funkcjonariusz ma kontakt w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych – MSWiA 7.12.2015.

<sup>19</sup> <http://www.hfhr.pl/przemoc-polskiej-policji-hfpc-sklada-opinie-przyjaciela-sadu-do-trybunalu-w-strasburgu/> (dostęp: 25.01.18).

i przemocy, a także zobowiązujących do powszechnego nagrywania czynności wykonywanych przez policjantów.

Eksperci Rady Europy również alarmują, że zatrzymani przez polską Policję narażeni są na duże ryzyko stosowania wobec nich tortur. W opublikowanym w dniu 25 lipca 2018 r. raporcie wskazują na dużą liczbę przypadków nadużywania siły przez funkcjonariuszy i przywołują przypadek śmierci Igora Stachowiaka<sup>20</sup>. Między innymi dlatego przez ONZ, a także RPO podejmowane są starania o wpisanie tortur oraz poniżającego traktowania zatrzymanych przez funkcjonariuszy policji do kodeksu karnego<sup>21</sup>.

### PRZYCZYNY AGRESJI FUNKCJONARIUSZY POLICJI

Nie ulega wątpliwości, iż problem ten wymaga gruntownej analizy przy pomocy i zaangażowaniu wielu specjalistów z zakresu prawa, socjologii, psychologii, organizacji, zarządzania, itp. i nie sposób w ramach niniejszego artykułu omówić wszystkich przyczyn, dlatego w tym miejscu zasygnalizowanych zostanie kilka zależności, które mogą ukierunkować poszukiwania odpowiedzi na to nurtujące pytanie o przyczyny agresji w Policji.

Wśród przyczyn, które mogą powodować agresję w tym środowisku, na plan pierwszy wysuwają się te, które pozostają w korelacji z funkcjonowaniem Policji jako całym systemem, a mianowicie: niewłaściwy dobór kandydatów do Policji, wadliwe szkolenie zawodowe policjantów<sup>22</sup>, błędny system zarządzania Policją połączony z ciągłą presją poprawiania wyników i statystyk, wadliwie skonstruowane przepisy prawne oraz brak transparentności działań Policji i kontroli społecznej.

---

<sup>20</sup> Report to the Polish Government on the visit to Poland carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, CPT Rada Europy, Strasbourg 25 July 2018.

<sup>21</sup> <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/wpiszmy-zakaz-tortur-do-polskiego-prawa-kolejne-wystapienie-rpo-do-ministra>, <https://strajk.eu/przemoc-w-polskiej-policji-upubliczniono-raport-mswia/> (dostęp: 24.01.2019).

<sup>22</sup> <http://www.info.policja.pl/inf/historia/policja-w-iii-rp/policja-w-iii-rzeczy-po/67621,Policja-w-III-Rzeczypospolitej-19902010.html>; <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/spoleczenstwo/1750842,1,co-z-ta-nasza-policja-jest-nie-tak--rozmowa-z-prof-ewa-gruza.read>; <https://natemat.pl/77371,policjanci-zle-szkoleni-rozmawiamy-z-mundurowymi-najlepszy-instruktor-nie-zrobi-chojraka-z-kogos-kto-sie-nie-nadaje> (dostęp: 19.01.2019).

Na podstawie raportu MSWiA<sup>23</sup> dotyczącego występującej w Policji agresji głównymi przyczynami tego stanu rzeczy są psychologiczne mechanizmy zachowań agresywnych, tj. frustracja, instynkt działający w sytuacjach obniżonego poczucia bezpieczeństwa oraz nieświadome nabywanie norm i schematów zachowań danego środowiska. Zgodnie z przytoczonym raportem źródłem agresji mogą być lub są obawy policjanta o obniżenie poczucia własnego bezpieczeństwa podczas interwencji, a także zachwianie przekonaniem o utrzymaniu kontroli nad sytuacją, co jest warunkiem skuteczności jego działań. Zagrożenie związane z utratą tej kontroli utożsamiane jest przez policjantów głównie z pozwoleniem osobie, wobec której podejmowana jest interwencja, na przejęcie kontroli nad sytuacją (tak sądzi 58% funkcjonariuszy). Kolejnymi obawami są: włączenie się do interwencji osób trzecich (55%), brak pewności co do swoich umiejętności (45%), obawa o brak przewagi fizycznej względem osoby, wobec której podejmowana jest interwencja (42%), oraz o brak przewagi psychicznej policjanta nad taką osobą (39%)<sup>24</sup>.

Na podstawie powyższych wyników można wysnuć wniosek, iż kierowani do interwencji policjanci albo nie mają odpowiednich predyspozycji psychologiczno-fizycznych, albo mają ograniczone i niewystarczające przygotowanie zawodowe. Wobec tego wiele do życzenia pozostawia system doboru do Policji<sup>25</sup>. Z uwagi na brak chętnych do pracy w Policji znacznie obniżono kryteria przyjęcia do tej służby. O trudnościach w pozyskaniu odpowiednich kadr świadczyć mogą pojawiające się ogłoszenia, np. w urzędach pracy. O niewłaściwym doborze do Policji może świadczyć także wskaźnik ww. raportu: w interpretacji badających zjawisko „tylko”, a w mojej ocenie „aż”, 11% policjantów wykazuje wysoki poziom skłonności do zachowań agresywnych<sup>26</sup>.

Ten sam raport jednoznacznie wskazuje na konieczność zmiany kluczowych potrzeb szkoleniowych, szczególnie ukierunkowanych na kształcenie

---

<sup>23</sup> Raport podsumowujący – Badanie dotyczące występowania w Policji agresji skierowanej przeciwko osobom spoza Policji..., op. cit.

<sup>24</sup> Ibidem.

<sup>25</sup> Zob. Rozporządzenie MSWiA z dnia 10 lutego 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Policji (Dz. U. z 2017 r., poz. 479). Por. B. Jaremczak, A. Kamińska-Nawrot, *Agresja i brutalność w Policji – zjawisko marginalne czy poważny problem*, „Studia Prawnoustrojowe” 2018, nr 40, s. 115–117.

<sup>26</sup> Raport podsumowujący – Badanie dotyczące występowania w Policji agresji skierowanej przeciwko osobom spoza Policji..., op. cit.

umiejętności budowania przewagi psychicznej w trakcie interwencji. I tu można nabrać wątpliwości, czy w tej materii coś zostało zrobione, czy raczej programy szkolenia pozostały bez zmian. Brak odpowiadających potrzebom zmian w szkoleniu policjantów, niewłaściwie określone priorytety nauczania, brak fundamentalnych treści związanych z odpowiedzialnością policjantów, koniecznością przestrzegania podstawowych praw człowieka oraz poszanowania prawa, a także brak przekazywania odpowiednich umiejętności i wiedzy przejawia się brutalnością w trakcie realizowanych przez policjantów interwencji i jest rekompensowany siłą i przemocą. Słabe przygotowanie do służby to głównie rezultat (zwłaszcza na początku ścieżki zawodowej policjanta) krótkiego ze względów ekonomicznych i potrzeby oszczędności finansowych<sup>27</sup> okresu szkolenia. Dla porównania: w jednym z położonych najbliższej granicy z Polską landów niemieckiej Policji, w landzie Brandenburgia, okres szkolenia policjanta trwa ok. 3 lata, podczas gdy u nas niewiele ponad pół roku.

Kolejną przyczynę nadużywania przez policjantów przemocy może stanowić fakt poczucia bezkarności w przypadku łamania przez nich prawa. Jedynie ok. 3,5% skarg w związku z pobiciem przez policjantów prokuratura kieruje do sądu. Pozostałe umarza lub odmawia wszczęcia postępowania. To dane dotyczące łącznie przestępstw wymuszania zeznań i znęcania się nad zatrzymanym (pozbawionym wolności). W przypadku zachowań związanych wyłącznie z wymuszaniem zeznań biciem statystyka jest jeszcze gorsza, ponieważ tylko 1,3% spraw kończy się aktem oskarżenia. Można zaryzykować twierdzenie, iż bezkarność sprzyja brutalności Policji, a bezkarności zaś sprzyjają sposób traktowania przez prokuraturę i sądy skarg na brutalność Policji, trudności dowodowe i społeczne przyzwolenie na bicie przestępców<sup>28</sup>.

Polska Policja od lat zмага się z problemem nadużywania przemocy. To problem, z którym nie radzą sobie kolejne rządy, przy zmianie których każdorazowo dochodzi także do zmian kierownictwa Policji na wszystkich szczeblach. Taki stan rzeczy skutkuje brakiem ciągłości rozpoczętych zmian. Brak reform w Policji, ciągła pogoń za wynikami itp. powodują, iż brakuje miejsca, czasu, sił i środków, aby zająć się przepisami dotyczącymi naboru do Policji, poprawą jakości szkolenia, doskonalenia zawodowego, a przede wszystkim kreowania wysokich standardów etycznych funkcjonariuszy.

---

<sup>27</sup> Zob. B. Jaremczak, A. Kamińska-Nawrot, *Agresja i brutalność w Policji...*, op. cit., s. 117–118.

<sup>28</sup> [http://wyborcza.pl/1,75398,14601412,Sposob\\_na\\_brutalna\\_policje.html](http://wyborcza.pl/1,75398,14601412,Sposob_na_brutalna_policje.html) (dostęp:19.01.2019).

Ocena zdarzeń dokonywana przez samą Policję nie jest i nie może być obiektywna, gdyż nie sposób być sędzią we własnej sprawie. Dlatego trudno się dziwić, iż wyniki przedstawiane przez BSW KGP nie ukazują całości problemu. Z tego też powodu niezbędne wydaje się powołanie podmiotu poza strukturami Policji, który mógłby obiektywnie badać każdą sprawę i eliminować przypadki agresji w Policji. To samo dotyczy prokuratury, która również, jako organ ścigania, z uwagi na zbieżne interesy niejednokrotnie nie jest w stanie sprawiedliwie ocenić działania policjanta, z którym na co dzień współpracuje. Dlatego w przypadku przestępstw popełnianych przez policjantów postuluje się, aby postępowania przygotowawcze obligatoryjnie prowadzone były przez jednostki prokuratury co najmniej z innego województwa. Tego rodzaju rozwiązanie w pewnym zakresie ograniczyłoby zarzuty braku obiektywizmu.

Omawiając przedmiotową problematykę, nie sposób nie wspomnieć o jeszcze jednej kwestii, a mianowicie o braku transparentności działań Policji w aspekcie upublicznienia popełnianych przez policjantów czynów zabronionych. Nie do zaakceptowania jest fakt, iż statystyki policyjne dotyczące przestępstw, wykroczeń czy choćby zwykłych przewinień dyscyplinarnych policjantów są niedostępne dla obywatela. Dla przykładu przytaczane w artykule raporty o funkcjonowaniu BSW po tragicznej śmierci Igora Stachowiaka i zmasowanej akcji informacyjnej mediów zniknęły ze stron KGP. Aktualnie, przeglądając stronę internetową KGP<sup>29</sup>, można znaleźć jedynie skromną zakładkę dotyczącą dyscypliny w Policji, ale z danymi kończącymi się na roku 2014<sup>30</sup>. Tego rodzaju działania wskazują, iż kierownictwo Policji zdaje sobie sprawę ze skali problemu, a mimo to nie podejmuje adekwatnych rozwiązań.

#### PODSUMOWANIE

Policja jest instytucją zaufania publicznego zobowiązaną dbać o bezpieczeństwo obywateli i eliminować ze swego środowiska tych, którzy temu bezpieczeństwu zagrażają czy „przymykają oko” na tego rodzaju zdarzenia. Niestety w dzisiejszej dobie Policja, z uwagi na brak dobrze wyszkolonych kadr, często jest przedmiotem krytycznych uwag i drwin, co wywołuje nieprzewidywane reakcje po obu stronach, tj. po stronie zarówno osób, wobec których podejmowane są czynności, jak i funkcjonariuszy, i nierzadko pro-

---

<sup>29</sup> <http://www.policja.pl/> (dostęp: 19.01.2019).

<sup>30</sup> <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/dyscyplina-w-policji/50845,Dyscyplina-w-Policji.html> (dostęp: 19.01.2019).

wadzi do agresji policjantów. Jak wykazała powyższa analiza, przypadki te nie są rzadkością, dlatego decydenci Policji, czując odpowiedzialność za taki stan rzeczy, starają się nie ujawniać takich przypadków. Z tego powodu do wiadomości publicznej trafiają wyselekcjonowane informacje, które mają za zadanie budować wzrost zaufania społecznego. Niestety budowanie zaufania poprzez „zakłamywanie” rzeczywistości nie jest właściwym rozwiązaniem.

Brak precyzyjnych lub istnienie wadliwych uregulowań prawnych dotyczących uprawnień policjantów to kolejny czynnik sprzyjający bezprawnym działaniom w Policji. Szczególnie dużo wątpliwości można znaleźć w przepisach dotyczących np. kontroli osobistej czy przeszukania. Tej materii poświęcono również szereg publikacji, w których znaleźć można merytoryczny opis niekonsekwencji legislacyjnych dotyczących kontroli osobistej i przeszukania. Na szczególną uwagę zasługuje fakt braku wyznaczenia wyraźnej granicy pomiędzy tymi dwoma czynnościami, które są jednymi z podstawowych uprawnień policjantów<sup>31</sup>. Te i podobne nieścisłości legislacyjne zaprzętają głowy prawników, próbujących właściwie zinterpretować zamysł ustawodawcy. Trudno zatem dziwić się policjantom, którzy przepisy te (pozostawiające ogromne pole do interpretacji) zobowiązani są stosować. Inny przykład wątpliwości to przepisy Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi<sup>32</sup>, która, jako relikwyt poprzednich dekad i czasu socjalizmu, stworzona została na potrzeby ówczesnej władzy w celu zapanowania nad zjawiskiem pijaństwa i alkoholizmu. Zrodziła się w ideologicznym przekonaniu władz co do potrzeby ochrony społeczeństwa i przybrała restrykcyjny kształt podejścia do nietrzeźwego obywatela jako jednostki pozbawionej praw. Przepisy te, oczywiście z licznymi modyfikacjami i zmianami, przetrwały do dzisiaj,

<sup>31</sup> A. Kamińska-Nawrot, *Kontrola osobista – racjonalność ustawodawcy*, „Studia nad Bezpieczeństwem” 2017, z. 2; J. Karaźniewicz, *Przeszukanie i czynności zbliżone do przeszukania w teorii i praktyce organów ścigania*, [w:] *Węzłowe problemy procesu karnego. Materiały konferencyjne – Kraków, 25–28.9.2008*, P. Hofmański (red.), Warszawa 2010, s. 278; D. Szumiło-Kulczycka, *Kontrola osobista, przeglądanie zawartości bagaży, przeszukiwanie (przyczynki do kwestii racjonalność i legislacji)*, „Państwo i Prawo” 2012, nr 3, s. 43; A. Łopatka, *Kryteria jakości prawa*, [w:] *Jakość prawa*, praca zbiorowa powstała w ramach obchodów 40-lecia Instytutu Nauk Prawnych PAN, Warszawa 1996, s. 29; E. Ura, *Działalność administracji w warunkach luzu decyzyjnego a gwarancje prawne ochrony praw i wolności obywatelskich*, [w:] *Prawa i wolności obywatelskie w procesie transformacji ustrojowej*, H. Zięba-Załucka (red.), Rzeszów 1997, s. 74 i nast.

<sup>32</sup> Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 nr 35, poz. 230 ze zm.).

pomimo tego, iż nie wszystkie mają swoje społeczne uzasadnienie i umocowanie w Konstytucji RP<sup>33</sup>.

Poszukując odpowiedzi na pytanie o źródła nieprofesjonalnego zachowania policjantów, warto także zwrócić uwagę na szybkie i głębokie zmiany kadrowe w Policji, które miały miejsce na przełomie lat 2015 i 2016. W tym kontekście J. Gierszewski podkreślił m.in., że policjanta powinna w sposób szczególny cechować etyczność postępowania, która podlega regulacjom dotyczącym odgrywanych ról społecznych, jak i wewnętrznemu systemowi zachowań służbowych i pozasłużbowych<sup>34</sup>.

Nie ulega wątpliwości, że agresja w Policji istnieje i ma swoje zewnętrzne oraz wewnętrzne źródła, które należy skutecznie eliminować. Nie do przyjęcia są działania, które zmierzają do usprawiedliwienia czy utajnienia agresywnych zachowań. „Funkcjonariusze policji muszą przestrzegać prawa tak samo jak każdy inny członek społeczeństwa. Nie wolno podejmować prób zatajenia, usprawiedliwienia lub uzasadnienia nielegalnego zastosowania środków przymusu lub ingerencji przez funkcjonariusza policji, powołując się na zastosowanie przez niego takich środków w sposób zgodny z prawem”<sup>35</sup>. Wszelkie przejawy agresji powinny być w możliwie jak najkrótszym czasie ujawnione i publicznie napiętnowane, aby były przestrożą dla pozostałych policjantów.

Wątpliwości nie pozostawiają także zapisy międzynarodowych aktów prawnych z zakresu ochrony praw człowieka<sup>36</sup>, które wyraźnie podkreślają, iż nie ma żadnego przyzwolenia, zrozumienia, tolerancji lub usprawiedliwienia dla stosowania nieludzkiego, poniżającego traktowania i tortur, bez względu na cel i jakikolwiek interes państwa. Nikomu: ani przedstawicielom żadnej instytucji państwowej, ani służby mundurowej, ani agencji powoła-

<sup>33</sup> Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483).

<sup>34</sup> J. Gierszewski, *Polityka zarządzania zasobami ludzkimi i jej wpływ na funkcjonowanie Policji*, [w:] *225 lat policji w Polsce. Policja współczesna*, t. 2, P. Majer, M. Seroka (red.), Olsztyn 2017, s. 100.

<sup>35</sup> J. Murdoch, R. Roche, *Europejska Konwencja Praw człowieka a działania Policji. Podręcznik dla funkcjonariuszy policji i innych organów ścigania*, [bmw.] 2013, s. 7.

<sup>36</sup> Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zamieniona następnie Protokołami nr 3, 5, 6 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. nr 61, poz. 284, uzup. Dz. U. z 1995 r. nr 36, poz. 175 i 176, zm. Dz. U. z 1995 r. nr 36, poz. 177 oraz Dz. U. z 1998 r. nr 147, poz. 962); Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz. U. z dnia 2 grudnia 1989 r. nr 63, poz. 378).



nej do ochrony szeroko rozumianego bezpieczeństwa nie wolno zapominać o istnieniu fundamentalnych i obowiązujących w każdym państwie prawa prawach człowieka, które stanowią swoisty, nadrzędny wobec prawa państwowego „parasol ochronny”, stworzony dla ochrony jednostki w kontekście relacji obywatela z państwem.

Należy jednak pamiętać, iż gwarancją działania Policji w sposób zgodny z prawem i etosem policjanta jest właściwy dobór policjantów i ich rzetelne wykształcenie. Dlatego też winę za niezadowolający stan rzeczy powinni ponosić także ci, którzy nie zapewnili obywatelowi bezpieczeństwa poprzez odpowiedni dobór kadr i ich przygotowanie do pełnienia obowiązków, oraz ustawodawca, który tworząc nieprecyzyjne przepisy, pozwala organom ścigania na swobodę w ich interpretacji.

#### BIBLIOGRAFIA

1. Chojnowski L., *Bezpieczeństwo. Zarys teorii*, Słupsk 2015.
2. Gierszewski J., *Polityka zarządzania zasobami ludzkimi i jej wpływ na funkcjonowanie Policji*, [w:] *225 lat policji w Polsce. Policja współczesna*, t. 2, P. Majer, M. Seroka (red.), Olsztyn 2017.
3. Jaremczak B., Kamińska-Nawrot A., *Agresja i brutalność w Policji – zjawisko marginalne czy poważny problem*, „*Studia Prawnoustrojowe*” 2018, nr 40.
4. Kamińska-Nawrot A., *Kontrola osobista – racjonalność ustawodawcy*, „*Studia nad Bezpieczeństwem*” 2017, z. 2.
5. Karaźniewicz J., *Przeszukanie i czynności zbliżone do przeszukania w teorii i praktyce organów ścigania*, [w:] *Węzłowe problemy procesu karnego. Materiały konferencyjne – Kraków, 25–28.9.2008*, P. Hofmański (red.), Warszawa 2010.
6. Łopatka A., *Kryteria jakości prawa*, [w:] *Jakość prawa*, praca zbiorowa powstała w ramach obchodów 40-lecia Instytutu Nauk Prawnych PAN, Warszawa 1996.
7. Murdoch J., Roche R., *Europejska Konwencja Praw człowieka a działania Policji. Podręcznik dla funkcjonariuszy policji i innych organów ścigania*, [bmw.] 2013.
8. Szumiło-Kulczycka D., *Kontrola osobista, przeglądanie zawartości bagaży, przeszukanie (przyczynę do kwestii racjonalność i legislacji)*, „*Państwo i Prawo*” 2012, nr 3.
9. Ura E., *Działalność administracji w warunkach luzu decyzyjnego a gwarancje prawne ochrony praw i wolności obywatelskich*, [w:] *Prawa i wolności*

*obywatelskie w procesie transformacji ustrojowej*, H. Zięba-Załucka (red.), Rzeszów 1997.

#### AKTY PRAWNE

1. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zamieniona następnie Protokołami nr 3, 5, 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. nr 61, poz. 284, z późn. zm.).
2. Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 10 grudnia 1984 r. (Dz. U. z dnia 2 grudnia 1989 r. nr 63, poz. 378).
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483).
4. Rozporządzenie MSWiA z dnia 10 lutego 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Policji (Dz. U. z 2017 r., poz. 479).
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. nr 35, poz. 230 ze zm.).

#### RAPORTY I INFORMACJE

1. Informacja o funkcjonowaniu Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji oraz o zagrożeniu przestępczością w środowisku policyjnym w 2016 r., Biuro Spraw Wewnętrznych KGP, Warszawa 2017.
2. Report to the Polish Government on the visit to Poland carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, CPT Rada Europy, Strasbourg, 25 July 2018.
3. Raport podsumowujący – Badanie dotyczące występowania w Policji agresji skierowanej przeciwko osobom spoza Policji, z którymi funkcjonariusz ma kontakt w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych – MSWiA 7.12.2015.

#### STRONY INTERNETOWE

1. <http://olsztyn.wyborcza.pl/olsztyn/7,48726,24209401,sad-najwyzszy-zajal-sie-sprawa-tortur-na-komendzie-w-olsztynie.html> (dostęp: 19.01.2019).
2. <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/dyscyplina-w-policji/50845,Dyscyplina-w-Policji.html> (19.01.2019).

3. <http://strajk.eu/kolobrzaska-prokuratura-policjanci-cala-noc-dreczyli-zatrzymanego> (dostęp: 19.01.2019).
4. <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,22673563,kobieta-oskarza-policjanta-o-gwalt-w-komendzie-w-brodnicy-zostal.html> (dostęp: 19.01.2019).
5. <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114883,22702187,szokujacy-raport-o-agresji-w-policji-ujrzal-swiatlo-dzienne.html> (dostęp: 19.01.2019).
6. <http://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/wroclaw/wroclaw-ukrainka-drezczona-na-komisariacie-policyjne-procedury/53yd3j7> (dostęp: 19.01.2019).
7. <http://www.gazetawroclawska.pl/wiadomosci/a/niechlubny-rekord-najwiecej-przestepstw-w-policji-funkcjonariusz-ma-179-zarzutow,10103002/> (dostęp: 19.01.2019).
8. <http://www.hfhr.pl/przemoc-polskiej-policji-hfpc-sklada-opinie-przyjacielu-sadu-do-trybunalu-w-strasburgu/> (19.01.2019).
9. <http://www.info.policja.pl/inf/historia/policja-w-iii-rp/policja-w-iii-rzeczypo/67621,Policja-w-III-Rzeczypospolitej-19902010.html> (dostęp: 19.01.2019).
10. <http://www.policja.pl/> (19.01.2019).
11. <http://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2017-11-22/mieli-razic-paralizatorem-dwoch-mezczyzn-uchylono-areszt-bylym-policjantom/?ref=series> (dostęp: 19.01.2019).
12. [http://wyborcza.pl/1,75398,14601412,Sposob\\_na\\_brutalna\\_policje.html](http://wyborcza.pl/1,75398,14601412,Sposob_na_brutalna_policje.html) (dostęp: 19.01.2019).
13. <https://natemat.pl/77371,policjanci-zle-szkoleni-rozmawiamy-z-mundurowymi-najlepszy-instruktor-nie-zrobi-chojraka-z-kogos-kto-sie-nie-nadaje> (dostęp: 19.01.2019).
14. <https://strajk.eu/policjanci-pobili-70-latka-na-komisariacie-interweniowal-rpo/> (dostęp: 19.01.2019).
15. <https://strajk.eu/policyjne-tortury-w-olsztynie/>, <https://wiadomosci.dziennik.pl/wydarzenia/artykuly/552745,olszyn-policja-komenda-brutalne-przegluchania-tortury-bicie-policjanci.html> (dostęp: 19.01.2019).
16. <https://strajk.eu/przemoc-w-polskiej-policji-upubliczniono-raport-mswia/> (dostęp: 24.01.2019).
17. <https://www.cooltura24.co.uk/wiadomosci/39196,policjant-pobil-brytyjczyka-w-katowicach-odpowie-z> (dostęp: 19.01.2019).
18. <https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/spoleczenstwo/1750842,1-co-z-ta-nasza-policja-jest-nie-tak--rozmowa-z-prof-ewa-gruza.read> (dostęp: 19.01.2019).

19. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/70-latek-pobity-na-policji-w-rykach-interwencja-KMPT> (dostęp: 19.01.2019).
20. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/kolejne-argumenty-za-zapewnieniem-adwokata-juz-od-chwili-zatrzymania-rpo-pisze-do-ms> (dostęp: 24.01.2019).
21. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rekomendacje-europejskiego-komitetu-ds-tortur-cpt-zbiezne-z-ustaleniami-rpo> (dostęp: 24.01.2019).
22. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/tortury-na-policji--rzecznik-praw-obywatelskich-wskazuje-jak-im-zapobiegac> (dostęp: 19.01.2019).
23. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/wpiszmy-zakaz-tortur-do-polskiego-prawa-kolejne-wystapienie-rpo-do-ministra> (dostęp: 19.01.2019).
24. <https://www.wprost.pl/kraj/10087727/policjant-z-brodnicy-oskarzony-o-gwalt-na-komendzie-prokuratura-i-bsw-zajely-sie-sprawa.html> (dostęp: 19.01.2019).

BOGUSŁAW JAREMCZAK – absolwent Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Słupsku (1986–1991), w latach 1991–2017 pełnił służbę w Policji (zakończył ją w stopniu podinspektora), w trakcie ukończył studia oficerskie w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie oraz podyplomową Szkołę Praw Człowieka Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w Warszawie. Odbył liczne kursy i szkolenia w ramach Europejskiej Akademii Policyjnej CEPOL, staże zagraniczne w Szwecji i Słowenii. Aktualnie zajmuje stanowisko starszego wykładowcy Zespołu Wsparcia Dydaktycznego Szkoły Policji w Słupsku wykonującego zadania z zakresu metodyki nauczania, współpracy międzynarodowej i pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania.

Licence: This article is available in Open Access, under the terms of the Creative Commons License Attribution 4.0 International (CC BY 4.0; for details please see <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided that the author and source are properly credited. Copyright © 2018 University of Public and Individual Security “Apeiron” in Cracow